

ТИПІФІКАЦІЯ ТАКСОНІВ РОДИНИ *POACEAE*, ОПИСАНИХ ІЗ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ: РІД *POA*

К л ю ч о в і с л о в а: таксономія, тип виду, базионім, голотип, лектотип, ізотип, *Poa*, Гербарій КВ

Стаття продовжує серію публікацій з типіфікації видів судинних рослин, описаних із території України, і присвячена видам роду *Poa* L. (*Poaceae*).

Для кожного з 17 таксонів вказано базионім, наведено основну синоніміку, стислу цитату протологу, номенклатурний тип (голотип, ізотип, лектотип або ізолектотип), а також місце його збереження. В окремих випадках замість конкретного номенклатурного типу наводяться інші автентичні зразки. Тип подається згідно з оригінальним текстом на гербарній етикетці (зокрема, зі збереженням старих назв адміністративних пунктів, мовою оригіналу).

1. *Poa biebersteinii* Н. Rojark. 1963, Тр. Научно-иссл. ин-та биол. и биол. факульт. Харьк. унив., Ботан. 37: 14; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 360; Цвелев, 1972, Новости сист. высш. раст. 9: 51, pro syn. *P. sterilis* М. Bieb. subsp. *biebersteinii* (Н. Rojark.) Tzvelev; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, 1: 289, pro syn. *P. sterilis* М. Bieb. subsp. *biebersteinii* (Н. Rojark.) Tzvelev; Прокуд. 1987, Определ. высш. раст. Укр.: 456; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст. 41: 46.

За протологом: «Reservatum tauricum, ad ripam lapidosa fl. Alma, prope castelluna Chyr-Alan. 29 VII 1946, leg. Ermolenko. In Herb. Cath. plant. vascular. Universitatis Charkoviensis conservatur. — Крымский заповедник. Каменистые отмели р. Альма, около кордона Хыр-Алан, 29 VII 1946, Е.Д. Ермоленко. Сохраняется в гербарии кафедры высших растений Харьковского университета».

Тип: «Крымский заповедник. Каменистые отмели р. Альма, около кордона Хыр-Алан, 29 VII 1946, собр. Е. Ермоленко» (CWU, № 0051257 — holotypus).

2. *Poa deylii* Chrtek et V. Jirasek, 1964, Feddes Repert. 69, 3: 177; Цвелев, 1972, Новости сист. высш. раст. 9: 47; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, © М.М. ФЕДОРОНЧУК, Л.М. ГУБАРЬ, О.А. ФУТОРНА, 2014

1: 283; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 341. — *P. huppenthalii* Racib. ex M. Pop. 1949, Очерк растит. и фл. Карп.: 289, nom. nud. — *P. cenisia* auct. non. All.: Szafer, 1919, Fl. Polska, 1: 316; Клоков, 1950, Визн. росл. УРСР: 884. — *P. granitica* auct. non Вг.-Вл.: Е. Поярк. 1963, Тр. Научно-иссл. инст. биол. и Биол. фак. Харьк. унив., Ботан. 37: 10.

За протологом: «Flora Rossiae Subcarpathicae: montes Svidovec, in declivi septemtr. Montis Bliznica, alt. cca 1750 m s. m., 18 VII 1931, leg. Dr. Miloš Deyl. Specimen exiccatum originale in herbario botanicae Cathedrae facultatis rerum naturalium Universitatis Carolinae, Praeae, conservatur».

Тип: «Flora der Podkarpatská Rus (Karpatorußlands). Gebirgs gruppe Svidovec, Nordabhang des Berges Bliznica, 1750 m ü. d. M., 18 VII 1931, leg. Dr. Miloš Deyl. Der Originalbeleg wird in den Herbar-Sammlungen des Lehrstuhles für Botanik der Naturwissenschaftlichen Fakultät der Karls-Universität in Prag aufbewahrt» (PRC — holotypus).

3. *Poa czernjajevii* Prokud. 1939, Журн. Инст. ботан. АН УРСР, 20: 200; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, 1: 286, in adnot ad *P. annua* L.

За протологом: «Ucr. SSR., Charkov, in horto proprio. 28 V 1856, leg. V. Czernjajev» (CWU).

Тип: «В собственном саду. 28 V 1856. Черняев» (KW — holotypus).

Примітка. М.М. Цвелев (1974) вважає описаний Ю. Прокудіним вид *P. czernjajevii* гібридного походження (*P. annua* L. × *P. pratensis* L.), гербарні зразки якого, на його думку, належать до *P. pratensis* L. subsp. *irrigata* (Lindem.) Lindb. f. або є дрібними екземплярами *P. pratensis* L. subsp. *pratensis*.

4. *Poa egorovae* Tzvelev, 2009, Новости сист. высш. раст. 41: 29. — ? *P. nemoralis* L. subsp. *carpatica* Jirás. 1934, Veda Prir. 15, 6—7: 208; Цвелев, 1976, Злаки СССР: 469, p. p.

За протологом: «Ucraina, prov. Transcarpathica, jugum Svidovetz, declivitates calcarei in summo monte Geraschavskaja, 1800 m, VII 1964, № 2342,

Т. Егорова (*LE*). — Украина, Закарпатская обл., хр. Свидовец, известняковые склоны на вершине горы Герашавской, 1800 м, VII 1964, № 232, Т. Егорова».

Тип: «Украина, Закарпатская обл., хр. Свидовец, известняковые склоны на вершине горы Герашавской, 1800 м, VII 1964, № 232, Т. Егорова (*LE* — holotypus; paratypi (2))».

Примітка. У гербарії *LE*, крім цитованого голотипу, зберігаються також два паратипи — із Закарпатської обл.: «Тячевский округ, Полонинский хр., р. Мокрянка, ущ. р. Яковец 1,5 км выше сел. Русска Мокра, 15 IX 1949, В. Грубов» та зі Свидівця, гора Близиця: «там же, хр. Свидовец, полонина на ЮВ склоне горы Близица в 18—22 км к ЮЗ от г. Ясиня, 29 VII 1975, № 432, Н. Цвелев».

5. *Poa erythropoda* Klokov, 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), **12**: 4; Цвелев, 1972, Новости сист. высш. раст. **9**: 51, pro syn. *P. rehmannii* (Asch. et Graebn.) Wolf. subsp. *erythropoda* (Klokov) Tzvelev; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, **1**: 290, pro syn. *P. versicolor* Besser subsp. *erythropoda* (Klokov) Tzvelev; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 360, pro syn. *P. stepposa* (Kryl.) Roshev.; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст. **41**: 37.

За протоологом: «RSS Ucr., dit. Voroshilovgrad., distr. Starobjelsk., steppa Streletzkaja, in declivis steppaceis parte inferiore, loco «Beresovaja Balka» dicto, 12 VI 1927, legernt E. Lavrenko et I. Zoz. — УССР, Ворошиловградская обл., Старобельский округ, Стрелецкая степь, на степных склонах в нижней части по Березовой балке, 12 VI 1927, собрал Е. Лавренко и И. Зоз».

Тип: «Distr. Starobjelsk, Стрелецкая целина. Дно и нижняя часть склонов балки Березовой. 12 VI 1927, Е. Лавренко и И. Зоз». (*LE* — holotypus).

6. *Poa fagetorum* P. Smirn. 1953, Бюл. Моск. общ. испыт. природы., отд. биол. **58**, 4: 57; П. Смирнов, 1965, Бюл. Моск. общ. испыт. природы., отд. биол. **70**, 3: 96; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, **1**: 285, pro syn. *P. longifolia* Trin. subsp. *fagetorum* (P. Smirn.) Tzvelev; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 347, pro syn. *P. longifolia* Trin.

За протоологом: «... Vulgatissima in fagetis Tauriae».

Тип: «Montes Babugan Tauriae. Fagetum schisposum infra sellam Gursufiensem prope pag. Gursuf, Ca 1000 m. s. m. 29 V 1951, fl., leg. P. Smirnov» (*MW* — holotypus).

7. *Poa hypanica* Prokud. 1939, Журн. Инст. ботан. АН УРСР, **20**: 197; Цвелев, 1972, Новости сист. высш. раст. **9**: 50, pro syn. *P. nemoralis* L. subsp.

hypanica (Prokud.) Tzvelev; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, **1**: 288, pro syn. *P. nemoralis* L. subsp. *hypanica* (Prokud.) Tzvelev; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 347, pro syn. *P. nemoralis* L.; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст. **41**: 23.

За протоологом: «RSS Ucr., prov. Odessa, prope pag. Migija, in graniticis hypanicis, loco humido. 30 V 1937, leg. J. Prokudin. — Сел. Мигия Одесской обл., граниты р. Буг, под навесом гранитных скал, 30 V 1937, Ю. Прокудин».

Примітка. Місцезнаходження типового зразка (голотипу) невідоме. У протолозі автор наводить також паратипи (specim. exam.) (відсутні в *KW*): «1. Тульчин. К W от Лодыжинских хуторов. Левый берег р. Буга, обнажения гранита и песка. 29 VI 1929. Котов и Прянишников! (УІСЗ). 2. Тульчин. С. Коржи, Брацлавского р-на. Обнажения гранита по правому берегу р. Буга. 17 VIII 1929. Котов и Прянишников! (УІСЗ). 3. Граниты р. Буга, ниже села Богдановки. В трещине скалы в затененном месте. 1 VI 1937. Ю. Прокудин!! (ХДУ). 4. Мариупольщина. Станция Розівка. Кам'яні Могили. 29 VIII 1925. М. Клоков! (ХДУ)».

8. *Poa janczewskii* Zapal. 1906, Consp. Fl. Galic. Crit. **1**: 292; Szafer, 1919, Fl. Polska, **1**: 320; Клоков, 1950, Визн. росл. Укр.: 883; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, **1**: 288, pro syn. *P. palustris* L.; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 347, pro syn. *P. balfourii* Parn.; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст. **41**: 45.

За протоологом: «Eastern Carpathians. In fissuris humidis terra repletis rupium conglomerateo-arenaceum montis komonowe ad fontes Czeremosz Czarny, 1700 m, 23 Jul 1905».

Примітка. Місцезнаходження голотипу невідоме. В гербарії *KRAM* зберігається гербарний зразок («*Poa janczewskii* m. Команова. 31/7 1908 Zapalowicz» (*KRAM*, № 078191)), зібраний Г. Запаловичем із locus classicus трьома роками пізніше після першоопису виду, який М.В. Шевера (21. 04. 2009) помилково прийняв за лектотип.

9. *Poa klokovii* Tzvelev, 2009, Новости сист. высш. раст., **41**: 30.

За протоологом: «Herbarium florum chersonensis, vallis inundata fl. Dnestr prope pag. Jasski, 23 V 1905, I. Peczoski» (*LE*). — Гербарий Херсонской флоры, плавни Днестра близ сел. Ясски, 23 V 1905, И. Пачоский».

Тип: «Гербарий Херсонской флоры, плавни Днестра близ сел. Ясски, 23 V 1905, И. Пачоский» (*LE* — holotypus).

10. *Poa peczoskii* Tzvelev, 2009, Новости сист. высш. раст., **41**: 36.

За протологом: «Herb. Fl. Chersonensis, distr. Cherson, pag. Tjaginka, in ripa altiore fl. Tjaginka, 6 VI 1910, I. Peczowski» (*LE*). — Гербарий Херсонской флоры, Херсонский у., сел. Тягинка, по высокому берегу р. Тягинки, 6 VI 1910, И. Пачоский».

Тип: «Гербарий Херсонской флоры, Херсонский у., сел. Тягинка, по высокому берегу р. Тягинки, 6 VI 1910, И. Пачоский» (*LE* — holotypus).

11. *Poa nemoralis* L. subsp. *podolica* Błocki ex Asch. et Graebn. 1900, Syn. Mitteleur. Fl. 2, 1: 412. — *Poa podolica* (Asch. et Graebn.) Błocki ex Zapał. 1906. Consp Fl. Galic. 1: 50; Błocki, 1885, Deutsche Bot. Monatsch. 3: 131, nom. nud.; Рожев. 1934, Флора СССР, 2: 399; Лавренко, 1940, Флора УРСР, 2: 252; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, 1: 290, pro syn. *P. versicolor* Besser; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 358, р. р.; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст., 41: 34.

За протологом: «... in Süd-Ost-Galizien: Cygany und Sinków».

Тип: «F. Schultz, Herb. Norm. Cent. 23, N 2292, prope Sinkow Galicia, 1886, В. Błocki» (*LE* — topotypus).

Примітка. Лектотип не виділений, його місцезнаходження невідоме. В *LE* зберігається гербарний зразок («F. Schultz, Herb. Norm. Cent. 23, N 2292, prope Sinkow Galicia, 1886, В. Błocki»), визнаний М.М. Цвельовим (2009) за топотип. Ще один зразок, який також можна вважати топотипом («Kołodróbka na ścianie Dniestrowej — [...] Błocki (078834)»), що зберігається в Гербарії *KRAM*, М.В. Шeverою (21. 04. 2009) помилково був прийнятий за лектотип.

12. *Poa polonica* Błocki, 1887, Öesterr. Bot. Zeitschr. 37: 156; Zapał., 1906. Consp Fl. Galic. 1: 50; Schafer, 1919, Fl. Polska, 1: 319; Клоков, 1950, Визн. росл. УРСР: 883; Цвелев, 1974, Фл. Европ. ч. СССР, 1: 290, pro syn. *P. versicolor* Besser; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 358, pro syn. *P. versicolor* Besser; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст., 41: 35.

За протологом: «Sonnige Gypstriften bei Ostapie und Okno in Ostgalizischen Miodoboryer Hügelizege, nicht selten. Auch dürfte sie in Wolhynien und Russisch — Podolien zu hause sein».

Тип: «Fl. Galiciae Orientalis, Ostapie pr. Grzymałow, in rupibus calc., VI 1895, В. Błocki»; «C. Baenitz Herb. Europ., Fl. v. Galicien: Ostapie, auf Gipsfelsen, leg. Błocki» (*LE* — topotypi).

Примітка. Місцезнаходження лектотипу невідоме.

13. *Poa sterilis* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 1: 62; Рожев. 1934, Фл. СССР, 2: 408; Лавренко, 1940, Фл.

УРСР, 2: 255; О. Поярк. 1965, Визн. росл. Укр., вид. 2: 90; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, 1: 289, р. р., excl. subsp. *biebersteinii* (E. Pojark.) Tzvelev; Цвелев, 1976, Злаки СССР: 472, р. р., excl. subsp. *biebersteinii*; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 357; Прокуд. 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 456; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст., 41: 35.

За протологом: «Habitat in Tauriae collibus apricis sterilibus».

Тип: «*Poa sterilis* ex Tauria» (*LE* — lectotypus: N. Tzvelev, 2009; id., in herb. 2007).

Примітка. М.М. Цвельовим (2009) із Криму описані також дві нові різновидності *P. sterilis*: var. *bodrakense* Tzvelev (рослини синювато-зеленкуваті; нижні квіткові луски в нижній частині між жилками коротковолосисті) та var. *juzerczukii* Tzvelev (волоті широкорозлогі; найбільш верхній вузол стебла розміщений неподалік його середини).

14. *Poa taurica* E. Pojark. 1963, Тр. Научн.-иссл. инст. биол. и Биол. фак. Харьк. унив., Ботан. 37: 15; Е. Поярк. 1965, Новости сист. высш. раст.: 51; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, 1: 291; Цвелев, 1976, Злаки СССР: 477; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 355; Прокуд. 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 456; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст., 41: 46.

За протологом: «*Praedium sylvaticum* Alupcae, area 230, pinetum, 250 m s. M. 29 VIII 1957, D.W. Worobjev. In Herb. Cath. plant. vascular. Universitatis Charkowiensis conservatur. — Крым, Алушкинское лесничество, квартал 230, сосновый лес на высоте 250 м над ур. м., 29 VIII 1957, Д. Воробьев».

Тип: «Крым, Алушкинское лесничество, квартал 230, сосновый лес на высоте 250 м над ур. м., 29 VIII 1957, Д. Воробьев». (*CWU*, № 0051256 — holotypus).

15. *Poa versicolor* Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 41; Рожев. 1934, Фл. СССР, 2: 399; Лавренко, 1940, Фл. УРСР, 2: 253; О. Поярк. 1965, Визн. росл. Укр., вид. 2: 90, р. р., excl. syn. *P. podolica* et *P. polonica*; Цвелев, 1974, Фл. европ. ч. СССР, 1: 288, р. р., excl. subsp.; Цвелев, 1976, Злаки СССР: 471, р. р.; Е. Поярк. 1977, Прокуд. и др., Злаки Укр.: 358, р. р.; Прокуд. 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 456, р. р.; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст., 41: 34. — *P. sterilis* M. Bieb. var. *versicolor* (Besser) Griseb. 1852, in Ledeb., Fl. Ross. 4: 375, р. р. — *P. sterilis* subsp. *versicolor* (Besser) K. Richt. 1890, Pl. Eur. 1: 86.

За протологом: «... circa Camenecum Podolicum».

Тип: «*Poa* e *Podolia australis* hanc si nova *P. versicoloren* vocarem. Com. Besser, 1819» (*LE* —

lectotypus: N. Tzvelev ex N. Fedoronchuk et al., hoc loco (N. Tzvelev, 2009, pro isotypus?; id., in herb. 2007).

Примітка. Виділений М.М. Цвельовим у Гербарії *LE* «ізо-тип» (під знаком запитання) слід вважати лектотипом, оскільки в Гербарії *KW* (включаючи й персональну колекцію В. Бессера) автентичні зразки *P. versicolor* відсутні.

16. *Poa volhynensis* Klokov, 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 12: 48; Цвелев, 2009, Новости сист. высш. раст., 41: 32. — *P. pinetorum* Klokov, 1950, Визн. росл. УРСР: 883, descr. уст. — *P. palustris* L. subsp. *volhynensis* (Klokov) Tzvelev, 1972, Новости сист. высш. раст., 9: 50; Цвелев, 1976, Злаки СССР: 470. — *P. turfosa* auct. non Litv.: Е. Поярк. 1977, в Прокуд. и др., Злаки Укр.: 346.

За протологом: «RSS Укр., Volhynia, Silvae Szitomirienses, 24. 09. 1918» (*KW*) — УССР, Волянь, Житомирские леса, 24. 09. 1918».

Примітка. Місцезнаходження типу невідоме. В типовій колекції *LE* та в гербарних матеріалах *KW* типові зразки відсутні. Зразок, що зберігається в *LE*, на гербарній етикетці якого зазначено: «Волянь. Корабельное л-во. Корабельная дача, кв. 32. Сосновый лес. По болотцу среди леса. 1 IX 1918 года» — М.М. Цвельов із невідомих причин прийняв за тип, про що свідчить його notae criticae: «*Poa volhynensis* Klok. Turus! VIII 2007. N. Tzvelev». Але він не може бути прийнятий за типовий, оскільки не відповідає протологу, тому що дата збору гербарного зразка не збігається з протологом.

Рекомендує до друку
С.Л. Мосякін

Надійшла 14.02.2014 р.

Н.М. Федорончук¹, Л.М. Губарь¹, О.А. Футорна^{1,2}

¹ Інститут ботаники імені Н.Г. Холодного
НАН України, г. Київ

² НИЛ «Ботанический сад» Ботанического сада имени
А.В. Фомина ННЦ «Институт биологии» Киевского
национального университета имени Тараса Шевченко,
Украина

ТИПИФИКАЦИЯ ТАКСОНОВ СЕМЕЙСТВА *POACEAE*, ОПИСАННЫХ С ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ: РОД *POA*

В статье изложены результаты типификации видов семейства *Poaceae* (род *Poa* L.), описанных с территории Украины. Для каждого вида указаны бационим, синонимика, протолог, номенклатурный тип и место его хранения.

К л ю ч е в ы е с л о в а: таксономия, тип вида, бационим, голотип, лектотип, изотип, *Poa*, Гербарий *KW*.

М.М. Fedoronchuk¹, L.M. Gubar¹, O.A. Futorna^{1,2}

¹ M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of
Sciences of Ukraine, Kyiv

² O.V. Fomin Botanical Garden, Educational-Scientific Centre
«Institute of Biology», Taras Shevchenko National University of
Kyiv

TYPIFICATION OF TAXA OF THE FAMILY *POACEAE* DESCRIBED FROM THE TERRITORY OF UKRAINE: GENUS *POA*

Results of typification of the species of the genus *Poa* L. described from Ukraine are given. For each species, its basionym, synonyms, protologue, nomenclatural type and a place of its storage are presented.

К е у w o r d s: taxonomy, type specimens, basionym, holotype, lectotype, isotype, *Poa*, Herbarium *KW*.